

средства, мультимедиа, интерактивность, Flash-технологии, гиперссылка, гипертекстовая технология, аудиоинформация.

Actuality of the article is conditioned sometimes with using the innovative methods in the educational process. The informatively-computer technologies, are opened the modern information in itself contains in the electronic textbook, with the interest non-standard forms and economic possibilities. Electronic handout helps independently to capture the educational materials.

Key words: informatively-computer technologies, electronic textbook, programmatic tools, multimedia, interactive, Flash of technologies, hyperlink, hypertext technology, audio-information.

УДК 378.1:37.036

Ю.Я. Деркач
м. Львів, Україна

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ

У системі виховної роботи навчальних закладів усіх рівнів і типів велике значення має естетичне виховання. Будучи важливим компонентом професійної підготовки вчителя початкової школи, воно становить важливу проблему, яка для свого розв'язання за нинішніх соціально-економічних і культурних перетворень потребує науково-теоретичного вивчення, адже саме естетичне виховання сприяє розвитку естетичної свідомості, емоційного ставлення до навколишньої дійсності.

Провідні положення щодо здійснення естетичного виховання визначені у таких державних документах, як Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Закон України «Про загальну середню освіту», Національна доктрина розвитку освіти, Національна програма виховання дітей та учнівської молоді в Україні, Національна державна комплексна програма естетичного виховання, Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах України, Концепція загальної мистецької освіти та ін.

Як показав аналіз сучасної практики, важливе значення має естетичне виховання студентів саме у навчально-виховному просторі педагогічного коледжу, адже формування й розвиток особистості значною мірою визначається середовищем.

У сучасній практиці естетичного виховання мають місце суперечності, які потребують розв'язання, а саме між: вимогами суспільства до рівня естетичної вихованості студентів педагогічних коледжів як майбутніх педагогів та реальним рівнем їх естетичної вихованості; теоретично можливим рівнем естетичної вихованості студентів та недостатньою реалізацією цих можливостей на практиці; впливом зовнішнього деморалізуючого середовища та необхідним естетичним рівнем навчально-виховного середовища педагогічного коледжу; вимогами до оновлення змісту, форм, методів і засобів виховання студентів педагогічних коледжів та недостатнім рівнем реалізації цих вимог у навчально-виховному середовищі.

Тому особливої ваги набуває необхідність підвищення ефективності естетичного виховання студентів педагогічного коледжу, формування у них естетичного світогляду, а також їхньої підготовки до естетичного виховання учнів початкової школи у майбутній професійній діяльності. При цьому одним з головних завдань має бути формування середовища, яке може впливати на навчально-виховний процес і його результати. Це дає можливість зрозуміти особистість студента, створити йому умови для творчого розвитку. Найбільш складним та повнофункціональним є навчально-виховне середовище педагогічного навчального закладу, яке органічно поєднує дві провідні функції: навчальну та виховну.

У статті ми опиралися на наукові розробки щодо естетичного виховання Х.М.Д. Бані-Исса, Л. Гарбузенко, Т. Голінської, І. Зайцевої, С. Миропольського, В. Сухомлинського та ін..

Водночас проблема естетичного виховання студентів в умовах педагогічного коледжу є малодослідженою, що і спонукало нас до вибору даної теми. Ми вважаємо, що поглиблення теоретичного і практичного досвіду естетичного виховання студентів педагогічних коледжів, необхідність модернізації його змісту, форм, методів і засобів, відсутність чітко визначених напрямів подолання виявлених суперечностей, а також фундаментальних досліджень є актуальною проблемою сучасності.

Мета статті — обґрунтувати сутність та умови естетичного виховання студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного коледжу.

Українська педагогічна думка була спрямована на дослідження змісту естетичного виховання як складної багаторівневої структури, основою якої є формування естетичної свідомості, розвиток емоційно-почуттєвої сфери й організація художньо-творчої діяльності підлітків. Осягнути, проаналізувати та оцінити стан естетичного виховання у вищій школі України на сучасному етапі можливо лише за умови розгляду його в історико-культурному та філософсько-естетичному контексті, в динаміці розвитку його теорії та практики. Зміст, форми, методи естетичного виховання у другій половині ХХ ст. розвивалися від репродуктивності до творчості [1].

Водночас сучасні проблеми естетичного виховання учнівської молоді розглядаються у площині духовної культури особистості та посиленні акценту на художньо-естетичному вихованні, тобто естетичному вихованні засобами мистецтва. Загальною метою естетичного виховання у вищій школі визнається формування і розвиток у майбутнього молодого спеціаліста високого рівня особистої естетичної культури та творчих установок діяльності. Сучасній практиці естетичного виховання у вищих навчальних закладах притаманна епізодичність функціонування естетичної освіти і поверховий характер її впливу на студентство.

У педагогічній системі В. Сухомлинського ідеалом виховання було виховання справжньої людини, високодуховної, з витонченим внутрішнім духовним світом [7]. Він віддавав перевагу вихованню емоційно-естетичної сприйнятливості навколишньої дійсності, сприйманню краси природи, краси неперевершених шедеврів мистецтва, краси людського подвигу, людських стосунків. На думку В. Сухомлинського, дуже важливо прагнути, щоб у школі дитина всюди бачила красу, котра стає ще вартіснішою від того, що до неї доклала свою часточку вона сама.

С. Миропольський вважав естетичне виховання однією з важливих і складних сторін системи людського виховання, воно «залучає людину до світу прекрасного, допомагає відчувати, розуміти прекрасне в оточуючому житті, цінити твори справжнього мистецтва» [6, с. 58]. Мету естетичного виховання він убачав у «служінні істині, добру й красі».

Особлива увага до проблеми естетичного виховання студентів педагогічних коледжів пояснюється тим, що саме вчителі початкової школи закладають у свідомості учнів паростки естетичного світогляду та почуттів. Аналіз стану дослідженості проблеми естетичного виховання студентів педагогічних коледжів дає змогу зробити висновок, що за сучасних умов соціально-економічного і культурного розвитку суспільства актуалізувалось теоретичне обґрунтування педагогічних умов естетичного виховання студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного коледжу, потребує уточнення поняття естетичної вихованості студентів педагогічного коледжу та розробки конкретних методик естетичного виховання студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного коледжу, вироблення несприйняття негативних впливів зовнішнього середовища.

Метою естетичного виховання студента є високий рівень естетичної культури особистості, її здатність до естетичного освоєння дійсності. Традиційно найважливішим чинником естетичного виховання вважалося мистецтво. Своєрідною педагогічною технологією підтримки інформаційної діяльності у галузі естетичного виховання є Інтернет. Аналіз естетичних якостей продукції масової культури свідчить про дисгармонію у виборі естетичних ідеалів і смаків [1].

Для того, щоб здійснювати естетичне виховання у професійній діяльності, на нашу думку, вчитель має сам розвиватися, займатись самоосвітою, щоб свої знання, естетичне сприйняття світу передавати учням. Учитель, у якого не сформований інтерес до своєї роботи у всій її

різноманітності не може зацікавити учнів. Іноді навіть може погасити пізнавальний інтерес учня. Особливе завдання готовності вчителя до естетичного виховання — створити здорову альтернативу маловартісній, і часто шкідливій, інформації, якою переповнені ЗМІ, яка атакує сучасну молодь і дітей зі ще несформованою, нестійкою психікою. У структурі вищої педагогічної освіти педагогічний коледж виконує адаптаційну функцію, що полягає в орієнтації студентів на цінності професії педагога, на конструктивне подолання складних ситуацій у майбутній фаховій діяльності й у формуванні готовності до розв'язання її практичних завдань. При цьому характер і зміст діяльності педагогічного коледжу залежить від виконання ним навчальної, виховної й розвивальної функцій, кожна з яких супроводжує активну адаптацію студентів.

На наш погляд, естетичне виховання студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного коледжу характеризується певними особливостями: естетична вихованість майбутнього вчителя початкової школи як необхідна складова його професійних якостей, усвідомлення значущості естетичної діяльності у майбутній професійній діяльності, орієнтація на сучасний розвиток та прогностичні тенденції, естетизація навчально-виховного середовища, протистояння негативним впливам окремих субкультур, розробка форм та взаємопов'язаних методів естетичного виховання з орієнтацією студентів на естетичне виховання молодших школярів.

Формування й розвиток особистості значною мірою визначається середовищем у широкому розумінні цього слова. Середовищний підхід пов'язаний з ідеєю включення освітньої установи в навколишнє середовище і навпаки. Найбільш складним та повнофункціональним є навчально-виховне середовище навчального закладу, яке органічно поєднує дві провідні функції: навчальну та виховну.

Важливість засвоєння загальнолюдських, етичних, художніх і естетичних цінностей життя і культури спонукає до посилення культурологічної та гуманістичної спрямованості освіти, оновлення змісту та поліпшення якості підготовки майбутніх учителів до праці з естетичного розвитку учнів на засадах гуманізації, особистісної зорієнтованості, творчості. Мистецтво створює свою систему суспільних цінностей, яка визначається нормами моралі й естетичними ідеалами. Творчість присутня в усіх актах естетичного освоєння художніх цінностей, різних видів мистецтва, естетичних цінностей: естетичне сприйняття, естетична оцінка, естетичне судження.

Студенту педагогічного коледжу, як майбутньому учителю, естетична вихованість необхідна не лише як важлива особистісна якість, а і як атрибут професійної діяльності. Одним з ефективних шляхів естетичного виховання є використання відповідно до його змісту, засобів, форм та методів інтегративного підходу, з огляду на інтегративну природу естетики та поліфункціональність естетичного виховання у підготовці майбутніх педагогів.

Нами обґрунтовано педагогічні умови естетичного виховання студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного коледжу:

- формування змісту естетичного виховання студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного коледжу на основі естетичної спрямованості викладання навчальних дисциплін;
- інтеграція методів і форм навчально-виховної діяльності з естетичного виховання з метою розвитку позитивної мотивації та формування стійкого інтересу студентів до естетичної діяльності;
- розробка комплексу виховних заходів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу.

Складність формування та реалізації змісту естетичного виховання полягає у тому, що естетичне виховання, безумовно, маючи власну специфіку, є аспектом усіх інших видів виховання та у реальному виховному процесі, таким, що важко виокремлюється. З іншого боку, зміст естетичного виховання містить художнє виховання, естетичну освіту, художнє навчання тощо, тобто створює складну внутрішню структуру.

Студенту педагогічного коледжу як майбутньому учителю естетична вихованість необхідна не лише як важлива якість його особистості, але і як невід'ємний атрибут професійної діяльності.

На основі аналізу теоретичних джерел та практичного досвіду ми пропонуємо такі базові положення формування змісту естетичного виховання: використання історичного досвіду естетичного виховання, наявність естетичних компонентів у змісті кожного навчального предмета та доцільність їх інтеграції, забезпечення наскрізної естетизації навчального та виховного процесу в освітньому середовищі навчального закладу, опора на національну культуру та народні традиції у розумінні основних естетичних категорій, урахування особливостей індивідуального сприйняття студентами творів мистецтва, розуміння краси, реальна оцінка впливу зовнішнього середовища, насамперед ЗМІ, на естетичні смаки студентів та вироблення здатності їм протистояти, орієнтація на формування естетичних знань та умінь (зокрема естетичних оцінок) у студентів з метою їх практичного використання у подальшому житті та професійній діяльності. Сутність змістового компонента полягає в поєднанні природничих та естетико-гуманітарних складових.

На наш погляд, у складному процесі естетичного виховання кожен з методів проходить своєрідний спіралеподібний цикл — методи естетичного виховання не лише пов'язані між собою, не лише пов'язані з методами інших видів виховання, а й трансформуються у ланцюжку: науковець — підвищення кваліфікації викладача вищої школи — використання методу викладачами ВНЗ у вихованні студентів — використання методу студентами у процесі навчання, педагогічної практики і у майбутній професійній діяльності з метою впливу на учнів. Функціональний взаємозв'язок методів естетичного виховання студентів педагогічного коледжу передбачає використання їх у цілісності і системності, забезпечує неперервність використання одного і того ж методу на різних етапах діяльності науковців, викладачів, учителів та студентів. Доведено, що ілюстративний матеріал чинних підручників містить значний потенціал, який доцільно використовувати в естетичному вихованні.

Ефективною формою естетичного виховання є вечори, присвячені видатним митцям, поетам, музикантам тощо, а також творчі зустрічі з митцями, поетичні виховні заходи.

Таким чином, на нашу думку, важливим у процесі естетичного виховання студентів педагогічного коледжу є використання досвіду естетичного виховання, наявність естетичних компонентів у змісті кожного навчального предмета, навчального та виховного процесу навчального закладу, врахування національних, культурних традицій, урахування особливостей індивідуального характеру, а також формування змісту естетичного виховання студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного коледжу на основі естетичної спрямованості викладання навчальних дисциплін.

Література:

1. Бані-Ісса Х. М. Д. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01/ Халдун Мохамед Джабер Бані-Ісса. — Луганськ, 2002. — 186 с.
2. Гарбузенко Л. В. Формування естетичної культури майбутніх учителів початкових класів засобами декоративно-ужиткового мистецтва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / Л. В. — К., 2001. — 20 с.
3. Голінська Т. М. Естетичний розвиток молодших школярів засобами синтезу мистецтв: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.07 «Теорія та методика виховання» / Т. М. Голінська. — Херсон, 2005. — 20 с.
4. Деркач Ю.Я. естетичне виховання студентів у навчально-виховному середовищі педагогічного коледжу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.07 «Теорія та методика виховання» / Ю.Я. Деркач. — Умань, 2013. — 19 с.
5. Зайцева І. Є. Розвиток естетичної культури майбутніх учителів засобами театрального мистецтва: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / І. Є. Зайцева. — К., 2001. — 20 с.
6. Рзаєв Ш. Р. Система естетичного виховання С. І. Миропольського // С. І. Миропольський: вчений, педагог, методист : зб. наук. пр. Серія «Педагогіка і психологія». — Харків : ХДПУ, 1997. — Вип. 3. — С. 58-65.

7. Сухомлинський В. О. Естетичне виховання і культура почуттів / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : в 5 т. — К. : Рад. школа, 1976. — Т. 1. — С. 177-184.

У статті висвітлено проблему естетичного виховання студентів в умовах педагогічного коледжу. Визначено умови естетичного виховання студентів: формування змісту, інтеграція методів і форм навчально-виховної діяльності з естетичного виховання, розробка комплексу виховних заходів у позанавчальній діяльності педагогічного коледжу. Обґрунтовано базові положення формування змісту естетичного виховання. Проаналізовано складність формування та реалізації змісту естетичного виховання.

Ключові слова: естетичне виховання, педагогічний коледж, виховна діяльність, методи естетичного виховання.

В статье обоснована проблема эстетического воспитания студентов в условиях педагогического колледжа. Определены условия эстетического воспитания студентов: формирование содержания, интеграция методов и форм учебно-воспитательной деятельности по эстетическому воспитанию, разработка комплекса воспитательных мероприятий в внеучебной деятельности педагогического колледжа. Обоснованы базовые принципы формирования содержания эстетического воспитания. Проанализированы сложность формирования и реализации содержания эстетического воспитания.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, педагогический колледж, воспитательная деятельность, методы эстетического воспитания.

The article deals with the problem of aesthetic education of students in pedagogical college. Conditions of aesthetic education of students: shaping the content, integration of methods and forms of educational activities of aesthetic education, the development of complex of educational activities in extracurricular activities are analyzed. The basic approaches of shaping the content of aesthetic education are grounded. Analysis of the complexity of the formation and implementation of the content of aesthetic education is made.

Key words: aesthetic education, pedagogical college, educational activities, methods of aesthetic education.

УДК 378.14

О.О. Сушенцев
м. Кривий Ріг, Україна

СОЦІАЛЬНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТОЗДАТНОГО ЕЛЕКТРОМЕХАНІКА

Проблема та її зв'язок з науковими та практичними завданнями. Орієнтація на інноваційний розвиток є принципово важливим напрямом для підвищення економічної конкурентоспроможності України в світі. Водночас варто усвідомити, що стан сучасної економіки, характерними рисами якої є непередбачуваність ринку праці, невідповідність попиту і пропозицій робочої сили, відсутність системи розподілу на роботу після закінчення навчального закладу вимагає в усіх ланках освіти переорієнтації навчального процесу, який, як зауважує В. Кремень, «часто полягає у засвоєнні суми знань на виробленні в учнів, студентів умінь і навичок самостійно здобувати знання, інформацію впродовж життя, а також використовувати отримані знання у практичній діяльності» [8, с. 69]. Звідси завдання, що стоїть перед вищими навчальними закладами, зокрема ВНЗ I-II рівня акредитації — зробити все можливе, щоб випускник був здатен досягати поставленої мети за рахунок володіння методами розв'язання значного обсягу професійних завдань.

Вивчення та аналіз теорії і практики підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців дозволив виявити суперечності між вимогами соціального замовлення до підготовки конкурентоздатного електромеханіка і недосконалістю уявлень про склад і критерії сформованості конкурентоздатності як особистісно-професійної якості фахівців такого профілю; наявністю окремих підходів до формування конкурентоздатності фахівців і відсутністю наукового обґрунтування цілісної моделі процесу формування конкурентоздатності майбутніх електромеханіків, що розкриває специфічний зміст і технології їх навчання у вищих